

NARODNA STRAŽA

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLAS PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK. — RUKOPISE SE NE VRAĆAJU.

BROJ 27.

ŠIBENIK, 3. KOLOVOZA 1925.

GODINA V.

Nastup Hrv. Pučke Stranke

Nedjeljni brojevi zagrebačkih i beogradskih dnevnika donijeli su komentirajući različito vijest, da je u subotu Jugoslavenski klub u Beogradu održao svoju sjednicu, kojoj je prisustvovao i glavni tajnik Hrvatske Pučke Stranke dr. Janko Šimrak. Činjenica da su zastupnici Slovenske Ljudske Stranke konferirali s drom Šimrakom je izazvala dosta krivih zaključaka upogled daljnjeg rada HPS. Osobito su se u krivom zaključivanju istakle neke beogradske novine te slavne zagrebačke *Novosti*.

Kapitulacija radićevske stranke je bila kroz sve svoje faze takova, da je morala s pravom ogorčiti svakog izbornika naše države. Iz raznih krajeva javili su se oštri glasovi, koji osuđuju najnoviju radićevsku politiku, i tim glasovima pridružuje se sve više i više hrvatskih izbornika. I u samom radićevskom parlamentarnom klubu je došlo do razilaženja. Jagatić, Uroić, Trojanović i dr. Buć su se odmah izjavili protiv politike, koju vodi Pavle Radić te njegovi drugovi. Svi ovi disidenti izjavljuju se za stari radićevski program i politiku. K njima se pridružuju i zajedničari te i oni ističu borbu „za stare pravice“. A evo sada i velik dio novinstva, plaćenog ili neplaćenog od nove vlade, javlja, da se i sama Hrvatska Pučka Stranka sprema da preuzme radićevske mase te ih kao po jačini druga hrvatska stranka vodi!

Treba da se nešto razumijemo! Hrvatska Pučka Stranka postoji već šest godina i za čitavo to dugo vrijeme se ona najodlučnije borila protiv radićevske politike apstinencije, kojom je Radić pripomogao izglasavanju Vidovanskog ustava. HPS se borila protiv svih tirada, koje su radićevci bacali u svijet da osvoje hrvatske mase. HPS je vodila taj načelan boj svijetla obraza, stavljajući na kocku i svoje parlamentarno zastupstvo i mandate, koje joj je narod povjerio. I sada bi Hrvatska Pučka Stranka imala da po mišljenju nepućenih valida napusti svoju šestogodišnju politiku! Nikako ne! Zar bi HPS imala da preuzme onaj stav, koji je do nedavna imala radićevska stranka! Učuvaj, Bože!

Politički program i politički nastup radićevaca je bio uvijek takav, da je stid morao objeljavati svakog radićevskog izbornika. Takovih političkih ludosti, kakove je Stj. Radić počinio, nije sigurno dosad počinio nijedan političar. Tko se ne sjeća, kako je *Slobodni Dom*, koji je danas izostavio jednu riječ na svojem imenu, za čitave mjesece pisao, kako se hrvatski narod može uzdati u Wilsona, Lloyd Georgea, Kemal-pašu i t. d. za realiziranje svog političkog programa? Tko se ne sjeća švindlanja i dječake igre sa „hrvatskim narodnim zastupstvom“, koje je jednog lijepog dana svršilo u Beograd? A gdje su komedije Radićeve u Londonu, gdje je on bio dočekan kao obični publi-

cista, a on je od toga napravio čitave državničke svjetskopoličke posjete, ili komedija sa njegovim „pismima iz Švicarske!“ Ili bi zar Hrvatska Pučka Stranka morala da preuzme radićevske ludosti, pogriješke i grijehe? Svakako ne! HPS ima izgrađen svoj politički i socijalni program i ona se tog programa uvijek do sada držala, pa će i unaprijed. Rad dra Dulibića, Barića i dra Šimraka pozna svatko, a da nije bio cijenjen kako treba, to su krivi radićevski demagozi i neke umišljene zajedničarske veličine. Svatko dakle zna, da Hrvatska Pučka Stranka nema ni u čemu da slijedi politiku radićevske stranke.

Što se Hrvatska Pučka Stranka odlučila na jaču političku akciju, to je sasvim jasna stvar. Hrvatski narod

Iz domaće i vanjske politike.

p ODGOĐENO PITANJE PODSEKRETARA. Pitanje imenovanja podsekretara odloženo je za kratko vrijeme, i ako se mislilo da će to pitanje biti riješeno ove nedjelje ili najdalje početkom druge. Čini se, da je ovo pitanje odgođeno do poslije izglasavanja novih zakona. Pojavio se pismeni zahtjev radikala iz južne Srbije, u kome traže dva podsekretarska mjesta ili u najgorem slučaju jedno. Za ta mjesta kandidiraju Milovanovića ili Jovana Aleksića. Izgleda da će ovom zahtjevu i ako ne u cijelosti ipak donekle biti udovoljeno. Što se tiče zahtjeva radikala-Slovenaca, da i oni dobiju jedno podsekretarsko mjesto, taj zahtjev je odbijen od radikala s motivacijom, da su u narodu slabi.

p KAD CE BITI OBJAVLJEN PROTOKOL SPORAZUMA? Prema obavještenjima, koja se dobivaju iz kluba HSS, čini se, da će se na sastancima kotarskih organizacija HSS u kolovozu saopćiti protokol sporazuma između HSS i radikalne stranke.

p POVRAKAT POSLANIKA HSS IZ INOSTRANSTVA. Tri poslanika Hrvatske Seljačke Stranke nalazili su se do sada u inostranstvu i to Rude Bačinić, Marko Došen i dr. Lujo Kežman. Prva dvojica pobježe u inostranstvo prije izbora i dosada nisu njihove vjerodajnice bile predane. Oni iako izabrani za narodne poslanike nisu dolazili kući, dok kraljevim aktom nije aboliran proces protiv vodstva HSS. Rude Bačinić i Marko Došen zaputili su se odmah po aboliciji u Beograd i predali vjerodajnice. Što se tiče dra Luje Kežmana, on je duže vremena u Americi činio aktivnu propagandu za politiku svoje partije. Sad, kad je došlo do sporazuma, javlja se da će dr. Kežman, koji sada boravi u Pittsburgu, te je bio osuđen od američkih vlasti na deportaciju, otputovati za domovinu.

je radićevskom kapitulacijom dobio takvu šaku u oko, da će u njegovom političkom životu doći ipak do otrežnjenja, tako da će hrvatski seljak ipak više vjerovati dru. Dulibiću, Bariću i Šimraku, nego vajnoj „seljačkoj“ stranci, koja je poslala u vladu tri notorična advokata, kako to već i beogradski radikalni krugovi ističu. HPS ima takav program, da će ga bez dugog razmišljanja moći uzeti svatko, jer isključuje iz političkog života svako lopovstvo, prevarantstvo i špekulantstvo. I to je dosta! Da nije tih triju stvari bilo, ne bi došlo u našoj državi nikad do toga da su ljudi nezadovoljni te da čute, kako je utjecaj širokih narodnih slojeva na vlast minimalan. A baš za to se HPS uvijek borila te će se i dalje boriti složno sa svakim Srbinom i Slovencom dobre volje za socijalnu pravdu, jednakost i slobodu.

p NOVA KONFERENCIJA MALE ANTANTE. Prema novinskim vijestima predstavnici država Male Antante održat će u Ženevi konferenciju. Ta konferencija bit će održana u rujnu prije zasjedanja Saveza Naroda. Ministri vanjskih poslova država Male Antante pozabavit će se tom prilikom pitanjem Mađarske i odredit će držanje Male Antante prema najnovijim izigravanjima mirovnih ugovora sa strane Mađarske. Kako se tvrdi, države Male Antante imaju u rukama neke dokumente, iz kojih se vidi, da je Mađarska u posljednje vrijeme sklapala neke tajne zajmove za naroružanje. U rumunjskim krugovima govori se, da će države Male Antante podnijeti skupštini Saveza Naroda jedan opsežan i dobro motivisan memorandum, u kojemu će utvrditi mađarske propuste i zatražiti od Saveza Naroda da stane na put izigravanju ugovora o miru sa strane Mađarske.

p SA RATIŠTA U MAROKU. Stanje na bojištu u Maroku nije još sasvim razbistreno, ali Francuzi ne taje, da im je pao težak kamen sa srca nakon njihovih uspjeha posljednjih dana, koji su postignuti ofenzivom njihovih armada, odmah nakon posjeta generala Petaina. Ta ofenziva nije imala generalni karakter, ali je čini se postigla to, da je pomrsila strateške račune Abd-el-Krime, koji je morao uvidjeti, da ni on ni njegova vojska nisu nepobjedivi. Posljednji uspjesi naročito su imali učinak na rifanska plemena, koja očito više ne će tako slijepo slijediti svoga diktatora. Osim toga nakon ovoga udara na fronti Abd-el-Krim je po prvi puta udostojao se ući i na teren pregovaranja. On je navodno voljan obustaviti rat, ako se njemu i njegovim plemenima zajamči potpuna nezavisnost. Da li su ti pregovori iskreno mišljeni, također nije moguće reći, jer moguće Abd-el-Krim nastoji da ih upotrijebi, kako bi dobio vremena za novo

okupljanje četa. Potpisane su i konvencije između francuskih i španjolskih delegata za zajedničku vojničku kooperaciju. Sada dolaze vijesti o novoj aktivnosti i na španjolskoj fronti, pa je više nego sigurno, da će skorije dani donijeti odlučnu bitku. Francuska vlada, koja ima i šušve teških problema u vanjskoj i u unutrašnjoj politici da riješi, gledat će da čim prije likvidira taj domaći kolonijalni rat, koji je pored zamjernih troškova, također i neugodan za njezin internacionalni prestiž.

p ISPRAŽNENJE RUHRSKOG PODRUČJA. Ispražnjenje Ruhra se nastavlja. Francuske su čete ispražnile Düsseldorf, a da prije o tome nisu dale nikakove obavijesti pučanstvu, Posada, koja je bila stacionirana u Düsseldorfu, brojila je preko 20 hiljada momaka. Po odlasku Francuza smjesta su francuske civilne vlasti obavijestile Nijemce da uđu u grad. Koliko ispražnjenje, toliko ulazak Nijemca uslijedio je bez ikakvog incidenta. I ispražnjenje Essena je već završeno.

p STANJE SLAVENSKIH NARODNIH MANJINA U NJEMAČKOJ. Ovih dana boravio je u Varšavi Jan Bačevski, narodni poslanik u pruskom parlamentu i vođa bloka narodnih manjina u Njemačkoj. Tom prilikom je dao novinarima izjavu o stanju narodnih manjina u Njemačkoj te rekao između ostalog i ovo: Nijemci ne priznaju granice određene Versailleskim Ugovorom o Miru i odredbe o zaštiti narodnih manjina u Njemačkoj. Oni samo očekuju zgodnu priliku da oduzmu Poljskoj Pomorje, a međutim, rade svom snagom da što brže germanizuju narodne manjine u istočnoj Pruskoj i u Gornjoj Sleskoj. Velikom energijom otkupljuju zemlju od poljskih posjednika, tako da su u toku prošle godine samo u srezu Zlotov kupili 4000 hektara zemlje. Banke i kreditni zavodi ne daju zajam nijednom Poljaku. Tko se priznaje Poljakom mora da plati do 100% poreza više od Nijemca. Poljski kreditni zavodi nemaju dovoljno novaca da bi mogli podržavati Poljake, i spriječiti prodavanje zemlje. Tko je prije rata prodao zemlju Nijemcima, mogao je da kupi zemlju u drugom kraju. A sada ne može Poljak nigdje kupiti zemlju. Taktika, koju sada upotrebljavaju Nijemci, mnogo je gora, nego što je bila prije rata akcija zloglasnog *Ostmarkenvereina*. *Heimatdienst* dobiva subvenciju od vlade, da vodi borbu protiv Poljaka i ujedno vrši on za vladu špijonsku službu protiv Poljaka. O školama za narodne manjine u Njemačkoj nema ni govora. Nijemci ne dozvoljavaju čak ni u osnovnim školama da se uči poljski jezik. U okrugu Olshtin zabranjeno je djeci da i van škole govore poljski. Jedino sredstvo da se u Njemačkoj dobiju poljske škole, bilo bi po mišljenju Bačevskog, da poljska vlada u Poljskoj zatvori sve njemačke škole. Njemačka vlada naseljava njemačke emigrante iz Poljske po pograničnim sre-

zovima i tjera Poljake. Poljski element u Njemačkoj bit će istrijebljen, ako se ne radi sa najvećom energijom i, po mišljenju Bačevskog, poljska vlada bi morala odmah odgovoriti na represalije represalijama.

Žandar proljeva krv kandidata Hrvatske Pučke Stranke.

U subotu, na sv. Jakova vraćao se oko devet sati navečer župnik Dicma i kandidat Hrvatske Pučke Stranke za sinjski kotar kod prošlih izbora don Bartul Ganza sa željezničke stanice kući u pratnji još trojice Dicmanjaca. Onog naime dana bio je presvij, biskup dr Bonafacić u pastirskom pohodu na Dicmu. Ganza je ošpratio popodne presvij, biskupa s autom do Klisa, a onda se je na večer povratio željeznicom na Dicmu.

Putem od stanice prema kući susretoše grupu oružnika, koji su se sa derneka (kod crkve sv. Jakova) vraćali k svojoj stanici. Prva grupa oružnika prođe mirno naprijed, ali do malo se namjere na drugu grupu oružnika, u kojoj je bio i komandir stanice narednik Čavala.

U mraku narednik nije prepoznao župnika te je pozdravio sa „dobra večer“. A kad je, s drugima, odgovorio i župnik, odmah je počeo da ga slijedi. Netom je po glasu razabrao, da je tu vlč. Ganza, kao kad vuk namirise janje ili lisica piliće, stade ga vika: „Ko je to među vama? Stojte!“ Prisiljeni, oni se zautaviše. Kad je narednik htio da sa župnikom govori na samu, župnik mu, sluteći nesreću i preplašen odvrati, neka ga pusti na miru, da se on njega boji, jer da je on nagovarao druge, da ga ubiju. Na to narednik Čavala zgrabi župnika Ganza, te njegovu pratnju dade otjerati po drugim žandarima, a onda odmah na javnoj cesti, kao javni zločinac, na žalost u uniformi, stade udarati šakama po glavi vlč. Ganza te nemilice udarati kundakom, kud je samo mogao da dopre.

Vlč. Ganza zamoli drugu dvojicu žandara, Lazara Ćiritovića i Vuka Preljevića, koji su bili sa Čavalom, da ga uzmu u zaštitu, ali ga ovi grubo odbiše dobacivši mu: „Ne ćemo mi štititi lopove i zločince!“ dok jedan od njih podigne pušku, kao da će i on udariti.

Tako ga je za punih 15 časaka sve do kasarne neprestano mlatio šakama i kundačio ga, da se njegovo jaukanje i zapomaganje naokolo čulo. Tako ga je stjerao u žandarsku stanicu.

Da razumijemo, kako je moglo doći do ovog čudnog uapšenja i malverzacije, treba znati, da ovaj narednik već više godina ima na smrt proti don Bartulu. Poznato je još pred dvije godine, kako su oružnici na Dicmu nemilice izbatinali nekoliko seljaka zbog nekih političkih poklika. Među drugima bila je izbatinana i jedna starica. Don Bartul Ganza ni kao

župnik, ni kao rodoljub nije mogao da pređe preko ovoga, a da ne digne svoj glas i do Beograda zbog ovakvog oružničkog nedozvoljenog postupka. Don Bartul je ovaj plemeniti korak učinio u zao čas po sebe! Od onda ga naime narednik Čavala ima na smrt s njime. Spor se je s narednikom Čavalom još više zaoštio, kad ga je vlč. Ganza u svoje vrijeme tužio vojničkom sudu radi kleveta počinjenih sa njegovim lažnim prijavama i radi zločinstva potvore, uslijed čega je Čavala bio disciplinarno kažnjen.

No najteža je bila zadnja, koja se pred kratko dogodila. Pred mjesec dana vlč. Ganza je, dobivši dokaze u ruke, bio prisiljen tužiti narednika Čavala, da je nagovarao podređene mlade oružnike za vrijeme ovogodišnje februarske izborne agitacije, da iz zasede ubiju don Bartula. Vlč. Ganza je o tome obavijestio više vojničke vlasti, te ostavio svoju župu s nakanom da se tamo ne vrati, dok mu je život ugrožen od narednika Čavale. Više vlasti nisu mogle preko ovoga proći, pa su zadnjih dana bili sa Dicma premješteni svi oružnici, a među njima i narednik Čavala, samo što je ovaj još na svom mjestu — do izmjene!

U kasarni je narednik Čavala najprije divljački štao da davi vlč. Ganza, tako da je bio skoro zanijemio i stao glavinjati, a na to ga je za čas ostavio, te otišao u susjednu sobu, odakle se vratio sa krvlju na čelu, koja je tek bila počela da curi, pa bjesomučno upita vlč. Ganza: „A ko je ovo mene ranio?“ „Ja ne znam“, odgovori Ganza. „Ti si me ovo ranio kamenom!“ Vlč. Ganza stade se preklinjati svojim poštenjem i zazivati Boga za svjedoka, da ga on nije udario, te mu pruži svoje ruke, neka vidi, da li ima i najmanjega traga od prašine s puta, koja bi se bila morala prilijepiti njegovih ruku, da se je mašio za kamen. „A onda kaži, ko je“, urlaše Čavala. „Ja ne znam“, odgovara Ganza. „A jesam li ja sam sebe onda ranio?“ „Ta ne ćete biti tako lud, da ćete sam sebe raniti!“, odgovori u strahu vlč. Ganza. „Ti si me ovo ranio!“ nastavi Čavala, i udari šakom vlč. Ganza u desnu vilicu tako snažno, da ga je oblila krv, te kad je ispunio krvlju rubac i ruke, dadoše mu čašu vode s kojom je dalje ispirao svoju krv i rane u ustima. Slijedile su i dalje daljnje šake po glavi i licu, te je vlč. Ganza morao sve to mućeci pretrpjeti, jer se je bojao, da ne bude čisto usmrćen, bude li jaukao. Narednik je

naime neprestano bijesnio i prijetio: „Danas ćeš mi za sve platiti. Zasluzuješ, da te ustrijelim, da ti svu glavu smećim“.

Napomenuti nam je, da su u času najtežeg zapomaganja župnikova izašli vanka stanari iste kuće, u kojoj je stanica, te stali ogorčeno protestirati proti ovako nečuvenom postupku sa jednim svećenikom. Ali iz kasarne je izletio jedan žandar, te uperenim revolverom prisilio da šute, a onda su odmah svi prozori kasarne bili zatvoreni.

Tako je bilo do ponoći. Oko ponoći okovaše ga u lance kao najgorog zločinca, te ga narednik jedva živog od udaraca i smrtnog straha, dade povesti pješice u Sinj, ne htijući mu udovoljiti zahtjevu, da se na njegov trošak nađu kola. Narednik Čavala pred odlazak još jedamput iskali svoj divlji bijes na njemu užasnim kletvama i psokama, te naredi svojim ljudima, neka dobro paze, jer da je ovaj zločinac, naime vlč. Ganza, „već sve uzbuonio, te da bi putem mogli biti napadnuti, pa stoga, neka poapse kogogod susretnu, a ako se itko i najmanje opre ili izvede i najmanji napadaj, neka sve redom pu-bijaju“. Zatim nadoda: „Sada ga vodite, kako sam vam naredio“. A voda patrole odmah prihvati: „Idite, i ako se maknete od nas samo 5 koraka, odmah ću vas ustrijeliti“. Lako je zamisliti, koliki je smrtni strah morao pretrpjeti vlč. Ganza sa ovakim naredbama, u mrkloj noći, poslije ponoći, kroz pustu Mojanku, sam sa dvojicom žandara, koje je narednik Čavala na osobiti način svojim klevetničkim informacijama bio tako zelo raspoložio, da su oni bili potpuno uvjereni, da vode najgorog zločinca. „Ko će moći dokazati, da se nijesam

odalečio od njih 5 koraka, budu li me htjeli ustrijeliti? Što će sa mnom biti, ako iko putem napadne? A zar se ne može i udesiti koji napadaj?“ umirao je u smrtnom strahu vlč. Ganza, te očekivao smrt.

Međutim su se putem žandari korektno ponijeli, te predali u sudske uze vlč. Ganza sa tužbom narednikovom, da je one večeri napao kame-njem narednika Čavala i htjeo razoružati žandare! Zaista, što je Kraljević Marko prema vlč. Ganza, kad on sam i goloruk može da poduzme slične navale, ne na jednog, nego na više oboružanih žandara!

Kad se je u jutro u Dicmu saznalo za događaj, među seljaštvom nastala je uzrujanost i bilo bi došlo do silne reakcije, da nije veleč. don Ivan Matšan umirio narod. Masa od više stotina ljudi spremala se je u Split na pritužbu. Međutim su bili sprječeni od žandara. Kurijalnom izaslaniku dru Bakoviću, koji je prolazio kroz Dicmu za Sinj, pošlo je za rukom, da uzrujani narod umiri.

U sinjskoj tamnici, gdje je don B. Ganza odležao dva dana, dok nijesu ispitani svjedoci, pregledao ga je liječnik dr Boko te je ustanovio 14 tjelesnih ozljeda, osim teških unutarnjih povrjeda, na koje se don B. Ganza tuži.

Ovo je kratak prikaz ovog krvavog nedjela. Pripominjemo samo, da je za stvar bio interesiran narodni zastupnik hrvatske seljačke stranke Rude Bačinić. Međutim taj gospodin je otišao u Beograd, ali ni glasa o kakvoj intervenciji za siromašnog hrvatskog svećenika, koji je teško nastradao zbog svog zauzimanja za batinani narod sinjske krajine. To neka dobro zapamte izbornici biogradske kotara, čiji je on zastupnik.

Iz naših krajeva.

d KRALJEVO KRUNISANJE. Prema obavještjenjima iz upućenih krugova, kraljevo krunisanje izvršit će se tek do godine. Krunisanje će se izvršiti u Žiči, ali će se jedar dio svečanosti, koje će trajati nekoliko dana, održati u Zagrebu. Obavješteni krugovi tvrde da je i ovo ušlo u sporazum zaključen između radikala i radićevaca.

d PAG 17. jula. — U nedjelju 5. o. mj. Pag je svečano proslavio tisućogodišnjicu hrvatskog kraljevstva. Ujutro je glazba obišla grad svirajući vesele koračnice a mužari su pucali i najvjestili pučanstvu, da je veliki dan došao. U 8 sati je preč. kanonik Ivanović pjevao svečanu sv. Misu i održao govor o kralju Tomislavu i značenju ove slave za nas Hrvate. Na Misi bile su sve vlasti, škole i društva. Nakon Mise razvila se povorka s glazbom na čelu te je obišla grad. Krasno je bilo vidjeti u povorci malenu djecu u bijeloj obučenju sa narodnim zastavicama u ruci. U poslije podne, na uspomenu Tomislava

i njegove moći na moru, razvila se pod upravljanjem gosp. L. Mirkovića utakmica na moru sa čamcima, koja je povukla cijelo pučanstvo na obale. Kao prva došla je ladicica g. Iva Fabijanića, ali jer je ladicica bila bolje vrsti od druge, prva se nagrada plala ladi g. V. Kalabota. Zatim organizirana od tajnika paške Radničke zaštite g. Fabijanića natjecala su se djeca i mladići u plivanju za dvije nagrade. Prvu nagradu dobio je mladić Meštrović. Na večer je narod plesao narodno kolo a zatim je do po noći bila je rasvjeta s vatrama i bengalama na moru i na kopnu, glazba je svirala na obali, a vatrometi su trajali do kasne noći. Tako je naše mjesto proslavilo ovaj veliki dan inicijativom preč. kanonika Ivanovića.

g NA ZAGREBAČKOJ BURZI notirale su dne 1. o. mj. strane valute ovako: Dolar 55.47, talijanska lira 2.005, švicarski franak 11.04, engleska funta 267.04, čehoslovačka kruna 1.668, francuski franak 2.63.

Interesantna činjenica: Higijensko djelovanje vode Odol, t. j. djelovanje, koje predusreće oboljenje, desinficira i pomaže ozdravljenje, ne samo kod zubi, ustiju, žlijezda, dušnika itd. nego indirektno i na cjelokupni organizam, ustanovilo se prema znanstvenim izjavama i mnogostrukim praktičnim iskustvima, kao sve opsežnije i dublje.

Svečani otvor Ličke Pruge i Vinske Izložbe u Šibeniku

Naš narod ne pamti još takovog slavlja, kao što je ono otvora ličke pruge 25. jula 1925. To je bio naš blagdan, dan naše žive radosti, dan naših ispunjenih snova. Po svim stanicama, većim ili manjim, uz prugu te u metropolama sjeverne i srednje Dalmacije, Šibeniku i Splitu, vladala je radost, zelenilo i život. Narod je oćutio da počinje u njegovom životu nova era, era sretnijih dana i ljepše budućnosti. Zato su bila vesela lica naših seljaka od Knina do Splita, radost je sijevala na obrazima naših primoraca i građana. Raspoloženje je bilo izvrsno.

U deset sati uveče u petak krenuli su beogradski i zagrebački voz iz Zagreba. U svečanom beogradskom vozu nalazio se kraljev delegat admiral Dragutin Prica, ministar saobraćaja Anja Radojević, malešni bratadi ministar trgovine dr Ivan Krajač s gospodom te nekoliko narodnih zastupnika, između kojih se isticao radikal Andra Protić u rukavima košulje — dobri naš šumadijski seljak. S njima je putovao i potpredsjednik Narodne Skupštine dr Nikola Subotić. Privredni su krugovi bili vrlo dobro zastupani. U oba je voza vladalo veselo raspoloženje, ponosno još sa svečane večere u Zagrebu, koju je visokim gostima priredio predsjednik zagrebačke trgovačke komore Vladimir Arko. Noć je u vlaku prošla mirno. U šest sati ujutro vozovi su stigli u Gračac. Tu je direktor zagrebačke oblasne direkcije željeznica Jovanović raportirao ministru saobraćaja da je pruga gotova. Na to je kratko govorio ministar Radojević te admiral Prica, koji je pozdravio narod. Ministar saobraćaja je zatim naredio da se puste vlakovi u promet. Elegantni vozovi sa visokim lijepim vagonima pošli su novom prugom. Sve stanice, nove i lijepe, bile su okićene zelenilom. Kod pruge se mjestimice opažalo mnogo naroda. U Malovanu je dočekalo voz mnoštvo svijeta, koji je povcima dao oduška svojoj radosti. U ime naroda pozdravio je goste jedan starac u dugoj bradi s velikom trobojkom u ruci.

Na stanici Padane je bio prvi svečani doček. U noći automobilo stigoše veliki župan dr Ivo Perović, izaslanici splitske općine te izaslanici Šibenika gg. Dane Škarica, dr Vice Ilijadica, Vladimir Kulić i direktor Marko Ježina. Dr Perović je pozdravio predstavnika kralja admirala Pricu te istakao radost Dalmacije na otvoru ličkodalmatinske pruge i kliknuo: „Živo kralju!“ što su svi prisutni oduševljeno prihvatili. Na pozdrav dra Perovića odgovorili su admiral Prica te ministri Radojević i dr Krajač, iz Padana su poslani prvi brzojavni pozdravi kralju i predsjedniku vlade.

Prvi veći doček je bio u Kninu. Uz gromko sviranje glazbe te klicanje naroda, koji se tu odasvud skupio, ušao je voz u zelenilom okićenu kninsku stanicu. Oduševljenje naroda je bilo veliko. Općinski upravitelj Arambašin je pozdravio sve mile goste, koji su došli u naš kraj da učestvuju u našem veselju. Na pozdrave odgovorio je admiral Prica. Nakon prvih pozdrava slijedila je zakuska, koju je priredila kninska općina. Zatim su se opet redali oduševljeni pozdravi upravitelja Arambašina, kraljeva izaslanika te ministra Radojevića, a onda je voz krenuo dalje.

Na stanici dalmatinskog Kosova te u Siveriću redao se oduševljeni narod pred došle vlakove te pozdravljao visoke goste. Svečani vlakovi su tu kratko ostali te pojurili naprijed prema Drnišu, gdje je priredjen upravo svečan doček. U ime naroda pozdravio je kraljeva izaslanika te ministre i druge odlične goste općinski upravitelj Monti. Odgovorili su mu admiral Prica te ministar Radojević. Dr F. Marušić je lijepim slovom pozdravio predstavnike naših prijestolnica i našeg narodnog života. Glazba je otvirala državnu himnu, a zatim je voz otišao dalje, dalje k našem moru. U Žitnici je narod oduševljeno pozdravio goste. U Unešiću su goste dočekali hrvatski seljaci sa tamburaškim zborom i burnim pozdravima. U Perkoviću je narod klicao narodnoj slozi, a zatim je beogradski vlak prvi otišao za Šibenik, gdje je visoke goste i prvi vlak hrvatsko-dalmatinske pruge pozdravilo po prvi put naše hrvatsko, naše jugoslavensko, naše Jadransko more.

DOČEK U ŠIBENIKU.

Još u petak naveče je u Šibeniku bilo sve živo. Po kućama su se kitili prozori sagovima narodnih i državnih boja. Stotine latica naših otočana je krunilo šibensku obalu. Navečer su gradom prošle vojnička i šibenska glazba, svirajući vesele koračnice. Na Poljani Kralja Petra su praskali šareni vatrometi te sijale vatre raznobojnih bengala. Narod je brzo napunio gradske ulice, vesela se do kasna sutrašnjem danu.

U subotu, na sv. Jakova, rano ujutro prošle su gradom glazbe svirajući budilicu. U ulice je navrio silan svijet iz okolice. Stotine lada došlo je u rano jutro, a s njima naši brojni otočani i otočanke u lijepoj narodnoj nošnji. Došla je i glazba iz Rogoznice, te je Šibenik bio bučan i živ, kao rijetko kada. Oko sedam sati ujutro ušao je u šibensku luku parobrod *Zagreb* sa izletnicima Jadranske Straže iz naših prijestolnica. Gosti su pozdravljeni od g. P. Kovarčeva, a zatim je dugačka povorka gostiju predvođena glazbom prošla gradom razgledavajući gradske znamenitosti. Izletnici su kasnije pošli na donji slap Krke, koji ih je uprav zadivio.

Što se više približavao sat dolaska svečanih vozova, to je bilo u Šibeniku življe. Još oko podneva oko željezničke stanice sakupio se silan svijet. Došla je brzo i glazba te su počeli dolaziti na doček prvi predstavnici vlasti i društava. Između prvih došao je presvijetli biskup dr Jeronim Mileta u pratnji msgra Bjažića, a za njim je došao i preosvešten pravoslavni vladika Danilo Pantelić. Na doček svečanih vozova došao je i bivši narodni zastupnik dr Ante Dulibić, sreski poglavar N. Mandić i općinski upravitelj A. Blažević. Brojno su bila zastupana sva državna nadležstva po svojim šefovima te mjenska društva po svojim delegacijama, između kojih su se isticali uniformirani hrvatski Orlovi te hrvatski i jugoslavenski Sokoli.

Visoko pred željezničkom stanicom dizao se elegantni slavalov, djelom našeg slikara Z. Rakamarića. U sredini njegovoj su čvrsta pismena *Stava danu bolje budućnosti!* isticala naše uvjerenje, da će Šibenik u budućnosti uznapredovati još jače i ži-

vlje. Kraj tog natpisa stajala su obojena dva datuma, 2. XII. 1876. označena dan, u koji je Šibenik dobio prvu željeznicu. S druge strane je stajao datum naše najveće radosti — 25. VII. 1925. Pedeset je godina proteklo između jednog i drugog dana, dok nije konačno ispunjen naš davni san.

Iza jednog sata po podne, kad je svijet počeo biti nestrpljivi prvi povici sa perona, gromka pucnjava mužara na našim gradskim brdima te veseli zvuci glazbe najavili su ulazak svečanog beogradskog voza u šibensku stanicu. Novi elegantni vagoni i visoke lokomotive ušli su brzo u stanicu, gdje je sve bilo živo, ali i svečano. Prvi je iz voza izašao veliki župan dr Perović, a za njim admiral Prica, ministar Radojević i drugi. Upravitelj općine, g. Ante Blažević je u ime naroda našega kraja pozdravio visoke goste, koji su bili obasuti cvijećem naših šibenika. Istaknuo je, kako je otvorenjem Ličke Pruge ispunjena jedna dugogodišnja želja našeg Primorja, koju su izricali kroz dugi tijek godina još djedovi naši. Predstavniku šibenske općine je odgovorio kraljev delegat admiral Prica, ističući svijest i visoki narodni osjećaj naroda našega Primorja. U ime vlade govorio je ministar saobraćaja Radojević, obećavajući svaku potporu vlade Šibeniku i našem primorju te ističući važnost željezničkog spoja, koje nas i nacionalno spaja, kliče: Živili Hrvati i Srbi! Glazba je intonirala himnu, a onda su visoki gosti izašli pred šibensku stanicu, gdje je gusti špalir naroda teško iščekivao dolazak predstavnika kralja i vlade. Oko ministra Radojevića te admirala Pricu brzo se skupio velik broj gostiju, između kojih je bio dobar broj narodnih zastupnika sa potpredsjednikom Narodne Skupštine drom Subotićem. Visoki su gosti uz zvukove glazbe, praćeni hiljadama naroda otišli prema Hotelu Kosovo, gdje je šibenska općina spremila gostima svečani ručak. Pola jata nakon dolaska prvog voza, došao je i drugi, zagrebački vlak, koji je isto tako, kao i prvi lijepo dočekan velikim veseljem i poklicima.

U velikoj areni Hotela Kosovo poredani dugački stolovi primili su nekoliko stolina uzvanika. Za vrijeme objeda općinski upravitelj g. Blažević je pozdravio sve goste te zahvalio svima, koji su doprinijeli ovoj slavi. Čita brzojavni pozdrav kralju Aleksandru te izražava svoje uvjerenje, da će Šibenik u budućnosti imati sve to bolje uvjete za napredak na svakom polju. Predstavnik kralja admiral Prica pozdravlja u ime njegovog Šibenik te sretan, što je naš Jadran dobio realizirane svoje snove, napija napretku i budućnosti Šibenika. Govorili su još ministri dr Krajač i Radojević, koji je zahvalio primorskoj braći na lijepom dočeku, prikazao rad vlade oko realiziranja želja Dalmacije te obećao da će na ličkoj pruzi biti snižene tarife za 60%. Predsjednik Nar. Skupštine dr Subotić izrazio je u ime njezino veselje nad današnjim danom, a nar. zast. Andrija Protić je u ime srpskoga seljaka pozdravio braću iz Dalmacije. Ručak je protekao u najboljem raspoloženju.

Po ručku slijedilo je kratko razgledavanje grada, a onda je u velikoj dvorani kina Tesla otvorena

VINSKA IZLOŽBA.

Dvorana Kina je bila otmeno i lijepo ukrašena. Ukusni poredaj stelaža ostavio je kod sviju dobar dojam. Osobito su se odlikovale skupine tvornice likera G. S. Matavulj, Bolske vinarne zadruge, trgovca Frane Karadjole, M. Bedrice i t. d.

U četiri sata popodne je pred zgradom nastalo živo gibanje. Uz zvukove *Šibenske Glazbe* živo pozdravljeni ušli su u dvoranu izložbe admiral Prica, ministri te gosti iz Zagreba, Beograda i Ljubljane. Na visokom podijumu ispred krasne izlagačke skupine tvrtke Matavulj dočekali su Kraljeva izaslanika i ministre mlad šibenski težač i težačica u narodnoj nošnji. Admiral Prica je obojici stisnuo ruku a zatim se postavio skupa s ministrima drom Krajačem i Radojevićem, velikim županom drom Perovićem, sreskim poglavarom Mandićem, općinskim upraviteljem Blaževićem te drom N. Subotićem u polukrugu na podijumu. Izložbu je otvorio ministar trgovine dr Krajač te u svom govoru naglasio potrebu industrijalizacije i specijalizacije naših vina. Za njim je govorio dr Subotić, počasni predsjednik Vinske Izložbe, te izrazio svoje zadovoljstvo nad izložbom, koja znači napredak za našega siromašnoga težaka. Oba govora su bila pomnijvo saslušana. Živo pozdravljen progovorio je kraljev delegat admiral Prica, koji je u ime kralja istakao veliku radost što vidi izložen trud našeg seljaka. Skupljena masa uzvanika i gostiju je pri spomenku kraljeva imena napravila burne ovacije. Po govorima visoki gosti su kušali malo vina, a onda su admiral Prica i ministar Radojević pošli na kolodvor, dok je dr Krajač razgledao u pratnji don Krste Stošića izloge te izrazio svoje zadovoljstvo nad ukusnim i velikim aranžmanom.

Prije polaska svečanih vozova za Split, šibenski je kolodvor opet oživio. Mese su čekale odlazak vlakova. Uz burno klicanje i mahanje ruku te svirku glazbe svečani su vozovi oko šest sati krenuli za Split.

g PAŽNJA IZVOZNIČARIMA ZA CHILE. Konsulat Republike Chile uputio je pismo Trgovačkoj i Obrtničkoj Komori u Splitu, u kojem saopćuje, da je Ministarstvo poljoprivrede osnovalo u Santiago jedan poseban odsjek za znanstvenu službu. Ovaj se odsjek ima da bavi specijalno proučavanjem trgovinskih odnošaja između Chile i inostranih država, i u tu svrhu moli: 1. da se saopći, koji bi naši poljoprivredni i industrijski artikli mogli da se plasiraju u Chile; 2. da se saopći mogućnost natjecanja sa inostranim izvozniciima u pogledu uvoza i izvoza svježeg, suhog i konzerviranoga voća. Interesanti mogu da Komori saopće svoje poglede vrhu ovoga pitanja ili da to saopće direktno Konsulatu Republike Chile u Zagrebu.

g USPJEH NAŠE INDUSTRIJE. Kako nam javljaju iz Soluna u Grčkoj ciglana Velika Kikinda, Novi Bečej i Vinkovci, dobila je narudžbu za dobavu osam milijuna komada krovnog crijeva za grčku kolonizaciju. Tu narudžbu dobilo je ovo poduzeće usprkos francuske, talijanske i mađarske konkurencije i unatoč toga, što je ispitivanje kvalitete materijala bilo podvrgnuto kritici jedne stručne komisije sastavljene od inženjera. Nas raduje ovaj uspjeh naše jugoslavenske industrije.

Veslačka natjecanja u Splitu.

NEŠPORTSKO DRŽANJE JPŠK GUSAR. — NEPOŠTIVANJE SUCA NA CILJU. — NEDOLIČNI TRIKOVI. — SVEČANI DOČEK POBJEDNIČKE MOMČADI PŠK KRKE.

Kao i lanijske, tako i ove godine, pri samim natjecanjima primjetila se inankavost u organizaciji istih. Prije svega raspis natjecanja nije bio dostavljen klubovima u propisanome roku, naime mjesec dana prije natjecanja, kao što predviđa pravilnik Jugoslavenskog Veslačkog Saveza. Uslijed je netačnosti klubovi nijesu mogli da prema raspisu pravodobno rasporede svoje momčadi za pojedina natjecanja. Šibenski PŠK Krka morao je, usprkos pismenih urgiranja, da po odmaklom roku brzojavno zatraži raspis. Klubovima, koji su „bliži“ Savezu, ova netačnost nije naškodila, jer im je „blizina“ Saveza omogućila prijave, a možda i izmjene po njihovoj volji. Osim toga, pri nacionalnim i pokalnim natjecanjima, pojedine tačke vršile su se preveć sporo, tako da su gledaoci za tri tačke natjecanja morali izgubiti puna tri sata vremena. Cilj je bio netačan, jer je crvena zastavica usidrena na moru bila nošena od morske struje, tako da je lada, koja je imala prugu sa strane otvorenog mora, imala nešto pruge u korist.

Pred samim natjecanjima splitsko *Novo Doba* donijelo je noticu, da je „druckerima“ pri natjecanjima zabranjeno trkanjem po lukobranu pratiti lade. Ova obznanja imala je da vrijedi za „druckere“ svih klubova, koji su se natjecali, osim onih od splitskog *Gusara*, koji su na nalog njihovog predsjednika u klubskim dresovima čak i megafonima pratili lade!

U nedjelju održana su natjecanja za prvenstvo države sa Yoles de mer dvojka, četvorkama i osmerka. Za prvenstvo u dvojci natjecali su se dva kluba i to *Gusar* (Split) i *Krka* (Šibenik). *Gusar* je u dvojci postavio dva najbolja veslača, braću Žeželj, koji su lanijske godine sudjelovali u natjecanjima za prvenstvo Evrope u Zürichu, dok je *Krka* postavila Bujasa i Kužinu. Na cilj je stigla *Krka*, dok *Gusar* uopće na cilj nije stigao radi iznemoglosti veslača, koji su pedeset metara pred ciljem napustili vesla, kad su uvidjeli da im je *Krka* već odmakla. Pobjeda prvenstva u dvojci bila je težak udarac za *Gusar* a istodobno dala je najbolju ocjenu o jakosti njegovog takmaca. *Gusar* je uvidio da *Krka* prijete njegovoj športskoj slavi i upravo zato je svom silom svim sredstvima nastojao da svoj renomé održi. Kakovih se sredstava i trikova latio za osiguranje pobjede, najbolje se vidilo kod natjecanja za prvenstvo u četvorki, a trikovi pri natjecanjima novaka za pokal dra I. Stalja prešli su svaku granicu.

Pri natjecanjima za prvenstvo yole de mer osmerke, lada je bila diskvalificirana, jer je bila postavljena neprijavljena momčad.

Natjecanje za prvenstvo u yole de mer četvorki pokazuje manjkavost športske discipline, nedostojno izabljivanje discipline momčadi ostalih klubova u korist *Gusara*. Po svršenom natjecanju u osmerka, momčad svih klubova, koji se natjecahu za prvenstvo u četvorki, našla se pravodobno na startu osim momčadi *Gusara*. Momčad klubova *Biokovo* (Makarska), *Krka* i *Neptuna* (Dubrovnik) morala je na suncanoj žegi čekati čitav sat momčad *Gusara*, što je porazno djelovalo. Nakon sata čekanja, momčad *Gusara* bila je prevezena na start motornim čamcem i

tamo se ukrcala u lade. Ovo proračunano postupanje *Gusara* očiti je trik, da sebi bar na takav način osigura prvenstvo u državi za četvorku. Sudac na startu g. Radić ukorio je doduše momčad *Gusara* radi nediscipline, ali pitamo g. suca, zašto je imao toliko obzira prema takovoj nediscipliniranoj momčadi i zašto nije dao znak „hajd“ bez obzira jeli *Gusar* na startu ili nije. Da se n. pr. momčad kojeg drugog kluba pokazala tako nediscipliniranom, pitamo g. suca, bi li i prema njoj imao toliko obzira? Ovo nedolično baratanje djelovalo je na rezultate svih momčadi ubijenih od suncane žege. „Pobjedonosni“ *Gusari* stigli su na cilj prvi, dok je *Krka* stigla druga. Nakon natjecanja, *Biokovo*, *Krka* i *Neptun* uložili su protest protiv pristanog držanja suca, ali naravno protest nije bio uvažen, jer je pri natjecanjima za prvenstvo države bar u četvorki Split morao pa pobijediti!

Pravo nešportsko, nedolično i upravo škandalozno držanje *Gusara* pokazalo se drugog dana pri nacionalnim i pokalnim natjecanjima. Poznato je, da je ovogodišnja lozinka *Gusara* bila: „Pokal dra Stalja natrag u Split“, kao što je lozinka *Krke* bila, da pokal mora ostati i drugu godinu u Šibeniku, samo s tom razlikom, što je vjerovanje u ovu lozinku kod *Krke* bilo mnogo jače, nego kod *Gusara*, a što najbolje dokazuje pobjeda naših novaka nad fizički mnogo jačom momčadi *Gusara*. Pri natjecanju za pokal dra Stalja sudac na cilju bio je g. Filip Babić, delegat *Krke*. Pred ciljem lada *Krke* je imala nekoliko metara prednosti a ta prednost bila je tako jasna pri dolasku, da su gledaoci oduševljeno pozdravili *Krku*. Razlika na cilju između *Gusara* i *Krke* bila je malena upravo radi netačnosti samoga cilja, jer je struja pomakla usidrenu zastavicu i tako skrtila prugu *Gusaru*, koji je upravo veslao na pruzi prema otvorenom moru. Usprkos skraćene pruge u korist *Gusara* pobjeda *Krke* je bila očita i sudac Babić proglasi *Krku* pobjednicom. Odnednom se klicanje *Krki* stišalo, što je svak shvatio kao konac natjecajne tačke. Iznenada započne klicanje *Gusaru* „pobjedniku“. Gosp. inž. Kaliterna, član *Gusara* i samovoljni sudac, usprkos proglašenja suca Babića, proglašuje *Gusara* pobjednikom, dok je netko megafonom javio gledaocima pobjedu *Gusara* a *Krka* da je stigla na cilj druga sa 2/5 sek. razlike. Sudac g. Babić usprotivio se tom neispravnom sudu nepozvanog suca a g. Kaliterna okosio se surovo na g. Babića slijedećim „otmenim športskim“ riječima: „Izaberite drugi zanat, kojim možete zaslužiti novaca, a ne bavite se športom!“ Kad je g. Babić stvar prijavio vrhovnom sucu, ovaj je izrekao ovo pametno mišljenje: „Kako. možete kazati, da je *Krka* stigla prva na cilj, kad eto svi *Gusari* viču da je *Gusar* pobijedio!“ Predsjednik *Gusara* g. dr I. Staljo pak primjeti Babiću: „Tako i dubrovačkim ženama izgleda da Gospa otvara i zatvara oči, pak se i Vama čini, da je *Krka* došla prva na cilj!“ U garaži *Gusara* jedan član, dapače brat jednog veslača, koji je sudjelovao u natjecanjima za spomenuti pokal, izjavio je u prisutnosti suca na startu, da je *Krka* stigla prva na cilj, ali to na uho gospodi ne ide! Ovakav športski škandal, ovakova nedolična samovolja, najbolja je svje-

doča razvikane športske kavalirštine i otmenosti JPŠK *Gusar* u Splitu.

Mnogi nam čevideci tvrde — a spremni su da to izjave i potvrde svojim vlastitim potpisom — da je jedan motorni čamac tik pred ovom tačkom natjecanja dovukao i ostavio na pruzi *Krke* granje. Bez komentara!

Pri natjecanjima za pokal grada Splita, odigrao je *Gusar* ponovno ulogu „športske otmenosti.“ Za spomenuti pokal natjecali su se *Gusar* i *Krka*, i to prvi sa dvije momčadi. Pri startu nakon šestog zaveslaja, nakon što je *Krka* vanredno lijepim odlaskom odmakla *Gusaru* za pola lade, drugom veslaču njezine lade, pukne veslo. Znade se, da pravilnik Saveza ne predviđa, da u sličnim slučajevima natjecanje ima ponovno započeti. Međutim športska kavalirština traži, da natjecanja ponovno započnu, pogotvuo kad se natječu samo dva kluba. Doduše vrhovni sudac g. Radić dao je znak zastavicom, ali se hrabri *Gusari* ne pokoravaju volji suca, a jedan od veslača lade broj 3 provocira našu momčad riječima: „Hoćete li da vam bacimo cimu!“ Dvije

lade *Gusara* takme se za pokal grada Splita te jedna slavodobitno nosi pobjedu!

Veslači *Krke* polomljenim veslom vraćaju se u garažu a *Gusari* ih prate zviždanjem!

U znak protesta članovi Upravnog Odbora PŠK *Krke*, nijesu uopće sudjelovali na komersu i time je PŠK *Krka* jednom za uvijek izrekao, da uz ovakova *Gusara* njemu mjesta nema.

Šibenik je međutim dočekao pobjedničku momčad veličanstveno glazbom i bakljadom. Preko četiri hiljade građana sleglo se na obalu, da dočeka prave pobjednike. Izlazak yola iz parobroda građanstvo je poprilo frenetičkim aplauzom i burnim klicanjem, te je pobjedničku momčad uz glazbu i bakljadu ponijelo do klubskog hangara. *Krki* je na ovaj način priredjen trijumf, kojeg je i zaslužila.

Prigodom sjajne pobjede *Krke*, a uz opisane okolnosti, palo je u fond kluba više bogatih priloga.

Kako saznajemo stvar rezultata natjecanja je predana J. V. Savezu na izvid i riješenje.

Položaj u Čehoslovačkoj.

Husitska proslava u Pragu je ove godine, kao što je poznato, zauzela strančarsko obilježje te se izrodila u protivkatoličku demonstraciju, što je učinilo, da papinski nuncij Marmaggi uvrijeđen ne bude tih dana u Pragu. Odsutnost papinskog nuncija iz Praga je izrabila narodna socijalna stranka Klofačeva da ponovno udari u antikataličke talambase, nadajući se, da će joj to kod skorih izbora pomoći. Bio je pozvan iz Rima češki poslanik kod Vatikana, da referiše svojoj vladi o situaciji. Narodni socijali su podigli veliku graju te zatražili od svojih ministara da odstupe iz vlade, koju sačinjava pet stranaka (petka). Međutim se čitava stvar izvrgla u malu komediju, jer su narodni socijali dobili oštih ironičnih primjedaba čak i od svog ministra dra Beneša, tako da je odstupio samo njihov ministar Strybrny.

Predsjednik republike Masaryk prihvatio je demisiju ministra za željeznice Strybrnog i ujedno je privremenu upravu toga ministarstva povjerio također članu narodne socijalističke stranke dru Franke. Ovaj sada upravlja sa tri ministarska resorta. Najprije je bio ministrom za narodnu ishranu, a kada je došlo do korupcione afere ministra Tučnog poradi benzina, preuzeo je ministarstvo pošta. Sada mu je povjereno i ministarstvo željeznica. Dr Franke jedan je od najsposobnijih članova narodne socijalističke stranke. Međutim ni istupom ministra Strybrnog još nije riješena kriza unutar koalicije narodnih stranaka. Narodni su socijali doduše opozvali svoj zahtjev da ministri dr Franke i dr Beneš istupe iz vlade. Što više potonjemu su izrazili i svoje povjerenje. Narodni socijali su povukli i svoju prijetnju, da će izaći iz koalicije i u posebnom komuniqueju uvjđevši svoj fijasko sa

nuncijevom aferom izjavili su onu poznatu frazu da im je blagostanje i interes države nad svim drugim, ali vele da odlučno ustraju kod svojih zahtjeva saopćenih u interpelaciji na parlament i na vladu. Kako se vidi ne samo triezni elementi, koji uviđaju, da je posve suvišno stupiti u kulturni boj sa katoličkom crkvom, povlače se mirno iz ovoga konflikta, nego i čehoslovački narodni socijali uvijaju, da bi takav boj bio samo voda na mlin i pomoć pučkim strankama za vrijeme izbora. Međutim narodni socijaliste još uvijek traže, da se ispune neki uvjeti, poimeone debata u toj aferi u plenumu parlamenta, na koji zahtjev vlada nije pristala. Od početka narodni socijali hoće da prinude češku pučku stranku, da istupi iz vladine koalicije. Oni to čine poradi toga, da uzomogu kod izbora kazati, da je češka pučka stranka protiv republike. Ali ova nije tako ludu da bi udovoljila zahtjevu narodnih socijala, pa je izjavila da ostaje u vladinoj koaliciji. Mnogi njezini članovi doduše misle, da bi bilo bolje sada istupiti iz koalicije, iz koje će se i onako morati istupiti, ako dođe do rastave crkve od države. Međutim tu se nadoše dva interesa. U prvom redu ministar predsjednik Švehla ne će da oslabi narodnu koaliciju poradi te afere, niti hoće da se umjesto češke pučke stranke ogleda za drugom kojom stranačkom grupom, koja bi mu na domještavala izgubljene glasove češke pučke stranke. Tu je onda i želja Čeha da vladu drže u rukama samo češke stranke, a da se ni u kom slučaju ne popusti Nijemcima te njih uvede u vladinu koaliciju.

Tako barem do izbora ne će u vladi čehoslovačke republike doći do znatnijih promjena.

Orlovski slet u Šibeniku.

PRIJAVE. Još malo dana dijeli nas od orlovskog sleta 8. i 9. kolovoza. Pripreme su u najživljem toku, da on u svakom pogledu što bolje uspije. Po svim našim krajevima, osobito u sjevernoj Dalmaciji, vlada za nj veliki interes. U interesu je samih učesnika, da navrijeme najave svoj dolazak i od Sletskog Odbora (Don

Ante Radić — Šibenik) zatraže sletsku legitimaciju, s kojom imaju pravo na polovičnu vožnju na svim željeznicama i svim parobrodima Jadranske Plovidbe. Za pojedinu legitimaciju, treba poslati unaprijed Din 10. S prijavom neka učesnici sleta ujedno javu Odboru: Uz ime i prezime, zvanje-stalež, vrstu članstva, mjesto, po-

laznu tačku, kada i čim dolaze, da li reflektiraju na stan (skupni ili privatni) i za koliko dana, te da li reflektiraju na prehranu i za koliko dana. S prijavama se treba požuriti, jer je već skrajno vrijeme. Ne smije biti učesnika sleta bez sletske legitimacije i sletskog znaka (plakete)!

VISOKI GOSTI. Najavili su svoj dolazak na slet dosad: nadbiskup preuzv. gosp. O. Rafael Rodić, biskup splitski presv. g. dr Kv. Klement Bončević, delegat Jugoslavenskog Kluba, delegacija čehoslovačkih Orlova i Orlica.

PLAKATI. Sletski plakati su već dotiskani i svima razasani. Svima našim prijateljima smo ih poslali, pak ih molimo, da ih lijepo izlože. Ako ih tko pomnijom nije primio, a želio bi ih dobiti, neka se odmah javi Sletskom Odboru.

UKONAČENJE. Molimo sve one naše članove, prijatelje i građane, koji bi imali na raspolaganju soba i kreveta te nam ih prigodom sleta bili voljni ustupiti, da se prijave u Sletsku kancelariju. Bit ćemo im vrlo harni. Šibenčani treba da ovom prigodom — radi časti našega grada —

dodu što više ususret brojnim gostima, koji će tih dana dohrliti u naš Krešimirov grad, da iz njega ponese što bolji utisak.

PLAKETE. Ukusni sletski znakovi (plakete) su već gotovi, a meči će se dobiti u Šibeniku prigodom sleta za Din. 10 pojedini.

KANCELARIJA. Do samoga sleta glavna sletska kancelarija nalazi se u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“. Dnevno je otvorena. Tu se primaju i dobivaju sve upute.

ADRESA SLETSKOG ODBORA. Sve prijave i dopisi za Sletski Odbor neka se šalju na adresu: Don Ante Radić — Šibenik.

ZA FOND SLETA. Svu braću i prijatelje molimo, da što obilnijim novčanim doprinosom pripomognu, da ovaj naš slet u svakom pogledu što bolje i sjajnije uspije. Troškovi su veliki, pak je dužnost svih nas, da za uspjeh sleta rado i požrtvovno doprinesemo svoj obol. Novac neka se pošalje na našeg blagajnika: Papirnica Grgo Radić — Šibenik ili čekom Zadrugne Gospodarske Banke — Šibenik (naznačivši otraga, zašto se šalje novac). **Sletski odbor.**

brzu prugu Zagreb-Šibenik, kako bi ta pruga bila doista brza pruga za putnike.

Š ŽELJEZNIČKE TARIFE. Šibensko općinsko upraviteljstvo je uprazilo min. saobraćaja predstavku, kojom traži da se kod izrade željezničke tarife uvaži okolnost da je Šibenik najbliži grad Zagrebu i Beogradu na Jadranu, te da se stoga ne uvede kod određivanja podvozne tarife sistem ekviparacije, nego sistem kilometraže, jer bi prvim bio samo umjetno favoriziran Split na štetu Šibenika, čiji je prirodni položaj mnogo bolji. Ovaj zahtjev nije diktiran nikakvim antagonizmom, već samo osjećajem pravde za sve. Stvaranjem ekviparnog sistema za Šibenik i Split bio bi napravljen zločin i protiv šibenske luke i protiv svakog pametnog razloga. Stoga je i nade, da će razlozi izneseni u predstavci biti uvaženi.

Š ZARUKE. U ponedjeljak vjerio se naš prijatelj g. Ante Šperanda, bankovni činovnik, sa milovidnom gđicom Darinkom Crnogača. Mladim vjerenicima naša srdačna čestitanja.

Š POČETAK ORLOVSKOG SLAVLJA. Već su počele stizati prve čete Orlova i Orlica u naš grad. U subotu su stigli jutarnjim vlakom iz Zagreba članovi predsjedništva Hrv. Orlovskog Saveza i daci Orlovi. Mjesni Orlovi i Orlice priredili su im vrlo svečan doček. Sve kategorije: muško i žensko članstvo, naraštaj i pomladak sa predsjedništvom sletskog odbora predvođeni Šibenskom Glazbom pošli su u povorci do kolodvora. Najsrdačniji je bio susretaj braće Šibenčana sa braćom Zagrebčanima. Povorka je zatim krenula ulicama. Putem su gosti bili posipani cvijećem i srdačno pozdravljani od građanstva. U dvorištu *Badžane* predsjednik sletskog odbora brat Vi. Kulić nazvao je dobrodošlicu vodstvu i ostalim gostima, na što je predsjednik Hrv. Orlovskog Saveza dr Ivo Protulipac najsrdačnije pozdravio šibenske Orlove i Orlice te se zahvalio na ovako lijepom dočeku.

Popodne je istoga dana preko 70 daka Orlova iz svih krajeva domovine tenderom ratne mornarice u pratnji šibenske braće i sestara prosljedilo put za ubavi Krapanj da tu prisustvuju organizatorno-tehničkom tečaju od 1. — 7. VIII. U Krapnju je također tečajima bio priredeno baš svečani doček uz pucanje mužara. Podignut je bio ukusni slavluk, obala sva okićena nar. zastavama, a narod sav na okupu na obali srdačno je pozdravljao došle goste.

U subotu i nedjelju počele su već dolaziti i Orlice da prisustvuju svome tečaju, koji počinje u Šibeniku 4. t. mj., a traje do 8. VIII. ujutro Prve su došle Orlice iz Prekoga, pak one iz Splita, iz Senja, Sinja, Zemuna. U nedjelju ujutro je prispio dr Velimir Deželić ml, koji će održati nekoliko predavanja u Krapnju i Šibeniku. Popodne vlakom iz Zagreba dolazi veća skupina Orlica iz Zagreba, Karlovca i Sarajeva zajedno sa vodstvom Orlica.

Š PROGRAM ORLOVSKOG SLAVLJA. U petak popodne u 5 sati održat će se u foyeru Gradskog Kazališta konstituirajuća skupština Sveze Hrvatskih Orlica, a iza nje komers u počast tečajevcima iz Krapnja i tečajkama iz Šibenika, koji priređuje Hrv. kat. žen. prosvj. društvo *Zora* te doček gostiju. U subotu ujutro u 5 sati su natjecanja članstva za prvenstvo na sletištu (kod želj. stanice), a zatim u 8 sati glavna skupština Hrvatskog Orlovskog Saveza u foyeru Gradskog Kazališta. Uvečer u 7 sati podoknica kumi i posvetitelju nove zastave šibenskog „Orla“, a u 8 sati svečana akademija sa vrlo lijepim i biranim programom u Gradskom Kazalištu. U nedjelju rano u jutro budnica, u 7 sati svrstavanje povorke, a u 8 sati kreće povorka sa sletišta na Poljanu, a odlatje pred varošku župsku crkvu, gdje će na otvorenom biti pontifikalna sv. Misa, koju će odslužiti presv. biskup šibenski dr Jerko Mileta. Izá sv. Mise bit će posveta novog barjaka šibenskog *Orla*, pak javno svečano zborovanje. Iza zborovanja slijedi velika manifestaciona povorka gradom. Popodne u 4 sata počinje javni nastup Orlova i Orlica, a uvečer bit će koncerat sinjske Orlovske Glazbe, bakljada i rastanak sa gostima.

Š PROMJENA OPĆINSKE UPRAVE? Od dolaska radičevaca na vladu pronose se po gradu vijesti o skoroj promjeni šibenske općinske uprave. Kako smo informirani, mjesni radičevci su za to, da upravu šibenske općine preuzmu njihovi ljudi te je u tom smislu izražena želja i prigodom boravka ministra dra Krajača u Šibeniku. Radičali, čini se, nemaju volje da mijenjaju današnju upravu, tako da će ostati sve pri starom, ako presije šibenskih radičevaca u Zagrebu i Beogradu ne urode plodom. Držimo da bi na svaki način bilo ispravnije da se nakon toliko godina raspišu općinski izbori te da komesarijati, dolazili oni s desna ili lijeva, prestanu.

POMOZITE „ŠUBIČEVAC“!

Iz Šibenika i okolice.

DOBRO NAM DOŠLI!

U subotu su došli u naš grad prvi učesnici i učesnice hrvatskog orlovskog sleta u Šibeniku, naši mladi daci-Orlovi i učenice, koji imaju svoje organizatorne tečajeve u Krapnju i Šibeniku. Naš grad, grad stare hrvatske slave, ih prima s veseljem u svoje krilo, koje je uvijek toplo osjećalo za našu hrvatsku omladinu. Prima ih s veseljem, jer oni prvi otvaraju svojim dolaskom dane naše radosti, danè hrvatskog orlovstva, koje donosi našem narodu u znaku ideje vječnosti Dobro, Drago i Istinito. Mi s ponosom pozdravljamo našu omladinu vedra čela i svijetla obraza, buduće radnike u našem hrvatskom narodu. Pozdravljamo njihove vode, njihovu braću i sestre i svima, svima nazivamo srdačni i bratski:

DOBRO NAM DOŠLI!

Š SLOVENSKI NAR. ZASTUPNICI NA ORLOVSKOM SLETU U ŠIBENIKU. Jugoslavenski klub šalje kao svoje delegate na orlovski slet u Šibeniku bivšeg ministra Antona Sušnika te nar. zastupnika Janeza Brodara.

Š ŠIBENSKA OPĆINA uputila je ministarstvu saobraćaja predstavku, u kojoj izlaze potrebu da brzi voz na ličkodalmatinskoj pruzi ide od Zagreba direktno k Šibeniku sa jednim priključkom za Split. Razlozi, koje izlaze općinska uprava u toj predstavci, jesu važni i dobro osnovani. Prvo svega Šibenik je bliži Zagrebu od Splita za 37 kilometara, što znači da jedan sat i pol vožnje manje imaju putnici, koji idu u Šibenik.

Drugi je razlog taj, što je i s tehničke prometne strane prikladan Šibenik u znatno većoj mjeri, nego Split. Veliki uspon od Labina k Splitu jest takav, da je željeznički promet uvijek u velikoj smetnji. Još prvi pokušni voz je morao biti prevezen preko Labina u Perković pomoćnim strojem uz zakašnjenje od osam sati. Radi istih razloga je 28. jula brzi vlak zakasnio sedam sati, 29. šest sati i t. d. Tu dolazi u obzir još jedan razlog: jedna mašina serije 70. može od Unešića prema Šibeniku vući 650 tona težine, a prema Splitu zbog uspona samo 200. Stoga općinska uprava moli ministarstvo saobraćaja da uvaži te okolnosti te postavi

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. U LJUBLJANI

VLASTITA ZGRADA
GLAVNA ULICA 108.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. - NOĆNI 67.

Podružnice: Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove povoljno, točno i brzo.

Prigoda: Svi oni, koji žele dobiti izvrsnog sira i vune s otoka Paga uz najumjerenije cijene, neka se obrate „Stočarskoj Zadrugi“ — Pag.

Više đaka ili učenica uzela bi na stan i hranu uz umjerene cijene bolja obitelj, koja bi očinski skrblila za njihov dobar uzgoj i marljivi nauk. Obratiti se Upravi lista.

POMOZITE „ŠUBICEVAC“!

Posjetite
9. BEČKI MEĐUNARODNI VELESAJAM
(JESENJI VELESAJAM)

6.—12. septembra 1925.

(Tehnički velesajam jedan dan duže)

7000 izlagača iz 16 država nudjaju svoje najinteresantnije novitete uz cijene bez konkurencije!
125.000 posjetioca iz svih evropskih i prekomorskih država!

Najveći izbor bečkih specijaliteta.

Znatno sniženje voznih cijena na jugoslavenskim i austrijskim željeznicama kao i na Dunavu.

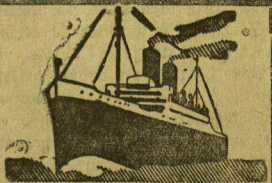
Prelaz preko granice uz naplatu takse za putni vizum od S. 1,50 (Dolar 0,25)

Obavještenja, katalog i marke za putnički vizum dobiju se kod

WIENER MESSE A. G., WIEN VII.,

i kod počasnih zastupstva u

SPLITU: AUSTRIJSKI KONZULAT Dr. JOSEF BEROŠ
„PUTNIK“ PUTNIČKI PROMETNI URED.

Otprema putnika
iz domaće luke **SPLIT**
„**COSULICH LINIJA**“

Javlja ovim svim putnicima, koji su spremni za putovanje u JUŽNU AMERIKU (Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires) da je polazak njihovih velikih prekomorskih parobroda

„**Belvedere**“ na 15. augusta 1925. iz **SPLIT-SKE LUKE** (Dalmacija.)

Parobrodi su moderno uređeni imaju dva vijka i vozu na naftu. Putnici su smješteni u poboljšanom trećem razredu, u trećem razredu kabina i u podpalubju. Svaki razred posjeduje moderno uređeni jedaći salon, salon za gospođe, kao i pušački salon. Putnicima stoji na raspolaganje cijeli parobrod, jer ne vozi putnika I. i II. razr.

Od kolike je važnosti za naše putnike, što se mogu ukrcati u domaćoj luci, nije potrebno navadati - dosta je, što ne trpe velikih neugodnosti ni napora putujući po nekoliko dana preko stranih država. dok ne stignu u luku ukrcanja, a osim toga mogu se na parobrodu služiti svojim materinskim jezikom.

Glede osiguranja mjesta te ostalih uputa treba se obratiti na „**COSULICH LINIJU**“.

Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

Telefon 24-98. **J. G. Drašković - Zagreb** Cesta „B“ br. 3. ili na filijale u: Beogradu, Balkanska ul. 25. Ljubljani, Kolodvorska ul. 30. Velikom Bečkereku, Kralja Petra trg 4 ili Agenciji u:

Sibeniku, Josip Jadronja, obala

Sušaku, Károlinska cesta 161 J. Gj. Ivošević, Splitu filijala Cosulich Line, Gružu **IVO LOVRČEVIĆ**, Metkoviću **NIKICA CAREVIĆ**.

Posjetite Vinsku Izložbu!

STIPE ŠARE - ŠIBENIK (Dalmacija)

IZVOZ DALMATINSKIH PROIZVODA
(buhača, buhačeva praška, vina, ulja, badema)

Brzjavni naslov: „ŠAREST“ - ŠIBENIK.

Telefon Br. 9.

CIPELE

od crne ili smeđe teleće kože, domaća izradba Din 160.— od finog crnog bokska Din 200.— razaslija veletgovina R. Stermecki, Celje br. 17. Slovenija.

Ilustrirani cjenik sa preko 1000 slika šalje se svakome bez ikakve naknade uzorka štovanja, kamgarna i razne manufakturne robe dobijete 8 dana na ogled. Ako roba ne odgovara i nije odsječena, može se promijeniti, ili pak vratiti novac. Narudžbe preko Din. 500.— šalju se od poštarine slobodno. Zastupnici se primaju. Trgovci engros cijene.

18-40

VELIKA ZARADA

kod prodaje dobro idućega artikla nudi se. Ponude pod „ZARADA“ na oglasni zavod „Apolo“ Ljubljana, Stari trg br. 19/II.

SCOTTI STJEPAN-JOSIP

TRG KOMANDE MESTA ŠIBENIK VIS-A-VIS KAZALIŠTA. RADNJA UTEMELJENA GOD. 1909.

Preporuča cijenjenom Gradanstvu svoju dobro poznatu postolarsku radionu za sve vrste novog i starog posla. Izradba brza cijene umjerene.

Preporuča Gospodi postolarima i cijenjenom Gradanstvu prodaju Kože i ostalih potrepština u najpovoljnije nu.

Vlastita izradba sandala šivanih, kovanih i ostalih postola od kože i platna kao imitacija Antilope (Kamoscija) na taksu u svim bojama.

Vanjske naručbe opremaju se odmah po želji.

POZOR!!!

POZOR!!!

NOVOST ZA ŠIBENIK!!!

Slobodan sam izvijestiti cijenjene Gospođe i Modistkinje, da ću od mjeseca augusta o. g. biti opskrbljen bogatim asortimanom najmodernijih svjetskih

MODNIH ŽURNALA

od glasovite kuće **Chich Parisien WIEN.**

NB. Za iste primat ću i godišnju pretplatu.

PAPIRNICI GRGO RADIĆ — ŠIBENIK.

Prva i jedina dalmatinska ljevaonica zvona

Utemeljena god. 1875.

JAKOV ČUKROV - SPLIT

Odlikovana na izložbi u Zagrebu 1891.

Preporučuje se vič. p. n. svećenstvu i uglednim crkvenim općinama na izgradnju novih zvona koje mu drago težine u muzikalnom slogu od 3 do 8 zvona.

Preuzimlje prelijevanje starih zvona uz najniže danas moguće cijene.

Brzjavni: ČUKROV — SPLIT.